

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, 4. septembra 2023. godine
Ref.br.: AGJ 2246/23

PRESUDA

u

slučaju br. KI122/21

Podnosilac

Lekë Bytyqi

**Ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda
CPP. br. 1/2021 od 10. marta 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Lekë Bytyqi, sa prebivalištem u Prištini, koga po punomoćju zastupa Habib Hashani, advokat u Prištini (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [CPP. br. 1/2021] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 10. marta 2021. godine u vezi sa rešenjem [Rev. br. 37/2016] Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine vezano sa rešenjem [Ac. br. 3494/2015] Apelacionog suda od 14. oktobra 2015. godine i rešenjima [C. br. 725/15] od 13. jula 2015. godine, i 15. jula 2015. godine, Osnovnog suda u Prizren (u daljem tekstu: Osnovi sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojom su podnosiocu zahteva navodno povredena njegova osnovna prava i slobode zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
4. Podnosilac zahteva takođe traži od Suda da se njegov identitet ne objavljuje iz razloga što je maloletan i jer se "[...] čitav spor (i ne samo ovaj), vodi između tužioca, koji je unuk i bratanac suprotne strane (tužena N. je baka, a tuženi Sh.B. i A.B. - stričevi tužioca)".

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 30. juna 2021. godine, podnosilac zahteva je putem pošte dostavio zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 8. jula 2021. godine, predsednica Suda, Gresa Caka-Nimani, imenovala je sudiju Selvetu Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatifi i Nexhmi Rexhepi (članovi).
8. Dana 23. jula 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
9. Dana 23. avgusta 2021. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i dostavio mu kopiju zahteva.
10. Dana 1. februara 2022. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prizrenu da mu dostavi kompletan spis predmeta.
11. Dana 22. februara 2022. godine, Sud je tražio od Sudskog saveta da dostave kompletan spis predmeta KI122/21.
12. Dana 23. februara 2022. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu kompletan spis predmeta.

13. Dana 15. novembra 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i zatražilo dopunu izveštaja.
14. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, pri čemu je započeo njegov mandat u Sudu.
15. Dana 23. februara 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i tražilo dopunu izveštaja.
16. Dana 22. maja 2023. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i zahtevao dopunu izveštaja.
17. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15 dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78 (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, i dalje će se primenjivati u predmetima registrovanim u Sudu pre njegovog ukidanja, samo ako i u meri u kojoj su povoljniji za stranke.
18. Dana 27. jula 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i većinom glasova iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva.
19. Istog dana, Sud je većinom glasova, odnosno sedam (7) glasova za i jednim (1) glasom protiv utvrdio da je (i) zahtev prihvatljiv; i utvrdio da (ii) Rešenje [CPP. 1/2021] od 10. marta 2021. godine, Vrhovnog suda, nije u saglasnosti sa stavom 1 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.

Pregled činjenica

20. Iz spisa predmeta proizilazi da su podnosilac zahteva i zainteresovana lica direktni pravni sledbenici H.B., koji je preminuo 27. marta 2006. godine. U tom smislu, tužena-zainteresovana strana N.B. je bivša supruga, drugotuženi i trećetuženi Sh.B. i A.B. su sinovi, dok je podnosilac zahteva Lekë Bytyqi unuk, odnosno sin njegovog pokojnog sina - N.B. (otac-direktni pravni prethodnih podnosioca zahteva i sin zajedničkog pravnog prethodnika parničnih stranaka H.B). Shodno tome, podnosilac zahteva je tvrdio da na osnovu Zakona o nasleđivanju, kao naslednik prvog naslednog reda pokojnog H.B., ima pravo svojine i poseda na 1/4 idealnog dela spornog objekta.
21. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva podneo tužbu Osnovnom sudu u kojoj je tražio da se utvrdi (i) pravo svojine i (ii) odredi mera obezbeđenja, kojom je tražio da se N.B, Sh.B. i A.B. zabrani da otuđe ili opterete sporni objekat bilo kojim drugim imovinskim pravom u korist trećeg lica ili da oni bilo kakvom radnjom protivpravnog raspolaganja povrede stvarna i obavezna prava podnosioca zahteva na spornom objektu (stanu i poslovnom prostoru koji se nalaze u Prizrenu) do konačnog rešavanja ovog spora pravosnažnom presudom.

Činjenice u vezi sa zahtevom za privremenu meru obezbeđenja

22. Dana 3. jula 2015. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br.725/2015] odbio kao potpuno neosnovan predlog podnosioca zahteva za određivanje privremene mere obezbeđenja, kojim je tražio da se tuženima N.B, Sh.B. i A.B., svi iz Prizrena, zabrani da otuđe ili opterete sporni objekat bilo kojim drugim imovinskim pravom u korist trećeg lica ili da oni bilo kakvom radnjom protivpravnog raspolaganja povrede stvarna

i obavezna prava tužioca na spornom objektu - stanu i poslovnom prostoru koji se nalaze u Prizrenu do konačnog rešavanja ovog spora pravosnažnom presudom.

23. Osnovni sud je odbijanje predloga podnosioca zahteva za određivanje privremene mere obezbeđenja obrazložio na sledeći način:

Na osnovu dokaza priloženih u spisima predmeta (posebno računa o porezu na imovinu, kao i samih navoda tužioca u tužbi) sud je utvrdio da tuženi nisu vlasnici sporne nepokretnosti i da je ista upisana na ime H.B. iz Prizrena, odnosno ostavioca parničnih stranaka, za koju sud konstatuje da se ne može odrediti privremena mera iz razloga što po zakonima na snazi niko osim vlasnika ne može raspolagati njegovim delom. Takođe, sud utvrđuje da ne postoji osnov za određivanje privremene mere, budući da je u konkretnom slučaju podnosilac predloga naslednik pokojnog H.B. (njegov unuk) i ima mogućnost da podnese predlog za raspravljanje zaostavštine i da je dok se ne razmotri zaostavština za otuđenje ili opterećenje sporne nepokretnosti nekim drugim pravom od strane ovde tuženih potrebna i saglasnost - potpis ovde tužioca, pošto se, kao što je i prethodno navedeno, po važećem zakonu zna kako se vrši prenos svojine.

24. Dana 21. jula 2015. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu protiv rešenja [C. br. 725/2015] od 3. jula 2015. godine (o odbijanju uvođenja privremene mere), zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka; pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, sa predlogom da se privremena mera usvaja.

Činjenice u slučaju u vezi sa tužbenim zahtevom podnosioca zahteva

25. Dana 15. jula 2015. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br. 725/2015], (i) pozvao podnosioca zahteva da preinači/dopuni tužbu u njenom subjektivnom smislu; odnosno da reguliše pasivnu legitimaciju tužbe; (ii) tražio da dopunjenu tužbu dostavi sudu u roku od 3 dana nakon prijema tog rešenja; kao i (iii) da će se, ukoliko dopunjena tužba ne bude vraćena u gore navedenom roku, smatrati da je ista povučena, a ako bude vraćena sudu nedopunjena, ista biti odbačena. Po oceni Osnovnog suda, isti je smatrao da je tužba manjkava jer iz spisa predmeta proizilazi da je podneo tužbu protiv gore pomenutih tuženih lica u vezi sa utvrđivanjem svojine na nepokretnosti, na kojoj tuženi nisu vlasnici nepokretnosti, već su isti, zajedno sa podnosiocem zahteva, zakonski naslednici ostavioca H.B, na čije ime se vodi sporna nepokretnost. Inače, podnosilac zahteva nije dostavio nijedan dokaz kojim bi se potvrdilo da su pokrenuli ostavinski postupak, a tuženi nisu prihvatili da se zaostavština okonča i da se oglase naslednicima na nepokretnosti njihovog ostavioca.
26. Dana 24. jula 2015. godine, podnosilac zahteva je takođe izjavio žalbu protiv rešenja [C. br. 725/2015] od 15. jula 2015. godine, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka; pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; kao i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se ponište rešenje i sve procesne radnje koje je Osnovni sud preduzeo pre nego što je pribavio odgovor na tužbu.
27. Dana 14. oktobra 2015. godine, Apelacioni sud Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud] je rešenjem [Ac. br.3494/2015] odbacio kao nedozvoljene žalbe podnosioca zahteva izjavljene protiv rešenja [C. br. 725/15] Osnovnog suda od 3. jula 2015. i 15. jula 2015. godine. Povodim uložene žalbi, veće Apelacionog suda je ocenilo "da su obe žalbe uložene protiv dva rešenja prvostepenog suda nedozvoljene. Prva žalba je nedozvoljena na osnovu člana 310. st. 5 ZPP-a, a druga žalba na osnovu člana 387. st. 2 ZPP-a".

28. Dana 4. decembra 2015. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br.725/15] smatrao da je tužba podnosioca zahteva povučena. U obrazloženju ovog rešenja je navedeno da je: *“Od trenutka donošenja rešenja kojom je tužilac obavezan da preinači i dopuni tužbu u njenom subjektivnom smislu, odnosno da uredi pasivnu legitimaciju tužbe, pod pretnjom pravnih posledica, istakao zakonski rok od 3 dana, dok u spisima predmeta ne postoje dokazi da je tužilac, odnosno njegov punomoćnik, postupio u skladu sa ovom odlukom”*.
29. U nastavku, Osnovni sud je u gore navedenom rešenju od 4. decembra 2015. godine, naveo sledeće:
- “Imajući u vidu činjenicu da ni gore pomenutim rešenjem, tužioci, odnosno njihov punomoćnik nisu postupili u skladu sa nalogom suda (istekao je zakonski rok koji je ostavio sud) dok drugih konkretnih predloga nije bilo, a pošto tužilac nije predočio nijedan dokaz kojim bi se utvrdilo da su pokrenuli ostavinski postupak i da tuženi nisu prihvatili da se zaostavština okonča i da se oglase za naslednike na nepokretnosti svog ostavioca. Takođe, sam tužilac je u tužbi istakao da ostavinski postupak nije pokrenut jer prema važećim zakonskim odredbama svaki naslednik (uključujući i tužioca) može zahtevati deobu zaostavštine u bilo koje vreme i to pravo ne zastareva i da se, ako naslednici imaju nesuglasice u vezi sa deobom zaostavštine, može pokrenuti građanski spor u roku od 30 dana, a tužba je podneta protiv gore navedenih tuženih radi utvrđivanja svojine na nepokretnosti, ali su isti zajedno sa tužiocem zakonski naslednici ostavioca H.B. na čije ime se vodi sporna nepokretnost, sud je odlučio kao u izreci ovog rešenja, a u skladu sa članom 102.3 ZPP-a”*.
30. Podnosilac zahteva nije izjavio žalbu protiv rešenja [C. br. 725/2015] Osnovnog suda od 4. decembra 2015. godine, kojim se njegova tužba smatrala povučenom.
31. Dana 16. decembra 2015. godine, protiv rešenja [Ac. br. 3494/2015] Apelacionog suda, podnosilac zahteva je podneo zahtev za reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se pobijano rešenje ukinе i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
32. Dana 23. februara 2016. godine, Vrhovni sud je rešenjem [Rev. br. 37/2016]: (i) usvojio kao osnovanu reviziju podnosioca zahteva, dok je rešenje [AC. br. 3494/2015] Apelacionog suda od 14. oktobra 2015. godine, u delu koji se odnosi na odbacivanje žalbe tužioca izjavljene protiv rešenja [C. br.725/2015] Osnovnog suda od 4. decembra 2015. godine (kojim je tužba tužioca smatrana povučenom) **ukinuto** i predmet vraćen drugostepenom sudu na ponovno suđenje; (ii) odbačena kao nedozvoljena revizija podnosioca zahteva podneta protiv rešenja [AC. br. 3494/2015] Apelacionog suda od 14. oktobra 2015. godine, u delu koji se odnosi na odbacivanje žalbe tužioca, izjavljene protiv rešenja [C. br. 725/2015] Osnovnog suda od 3. jula 2015. godine (kojim je odbijen zahtev tužioca za privremenu meru obezbeđenja).
33. Shodno tome, pitanje koje se odnosio na odbijanje tužbe tužioca, izjavljenu protiv rešenja Osnovnog suda [C.br.725/2015] od 04. decembra 2015. godine (kojim se tužba tužioca smatra povučenom) je ukinuto i predmet vraćen na ponovno suđenje Apelacionom sudu. Dakle, **u vezi sa ovom tačkom rešenja, predmet je čekao na ponovno odlučivanje od strane Apelacionog suda.**
34. Dana 8. maja 2019. godine, podnosilac zahteva podnosi Osnovnom sudu ponovljeni predlog za određivanje mere obezbeđenja tužbenog zahteva da sud donese rešenje - o meri obezbeđenja tužbenog zahteva - kojim se usvaja predlog podnosioca zahteva sa ciljem da se obezbedi njegov tužbeni zahtev, da se odredi mera obezbeđenja i tuženima

N.B., Sh.B. i A.B., kojom se svima zajedno i svakom od njih koji koristi ili je u posedu sporne nepokretnosti, zabranjuje da oštete, otuđe ili opterete ovu nepokretnost ili povrede stvarna prava podnosioca na spornim nepokretnostima.

35. U periodu u kojem je predmet revizijom vraćen na ponovno suđenje Apelacionom sudu i koji još nije odlučio, tuženi N.B., Sh.B. i A.B. podneli su, dana 23. februara 2021. godine, predlog za ponavljanje postupka protiv rešenja [Rev. br. 37/2016] Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine, na tačku I njegove izreke. Predlog za ponavljanje postupka podnet je iz razloga utvrđenih odredbom člana 232. tačka (g) ZPP-a, koristeći kao razlog i osnov za to da podnosilac zahteva nije izjavio žalbu protiv rešenja [C. br. 725/2015] Osnovnog suda od 4. decembra 2015. godine (kojim se tužba tužioca smatra povučenom), tako da je Vrhovni sud greškom pod tačkom I izreke, rešenje [Ac. br. 3494/2015] Apelacionog suda od 14. oktobra 2015. godine, ukinuo i vratio predmet istom sudu na ponovno suđenje.
36. Vrhovni sud u svom rešenju navodi da je "Predlog za ponavljanje postupka poslat punomoćniku tužioca, advokatu Habibu Hashaniju, dana 25.02.2021. godine, a u spisima predmeta nema dokaza da je isti dostavio odgovor na predlog tuženih za ponavljanje postupka".
37. S druge strane, podnosilac zahteva je dostavio Sudu povratnicu Pošte Kosova, kojom se dokazuje da je isti putem pošte dostavio dopis: Odgovor tužioca-protivpredlagača od 13. marta 2021. godine i predložio: da odbaci predlog "podnosioca - predlagača" kao nedozvoljen i da Vrhovni sud o tome obavesti i Apelacioni sud i naloži da u okviru svojih obaveza i nadležnosti hitno postupi po nalogu preciziranom pod tačkom I izreke rešenja [Rev. br. 37/2016] od 23. februara 2016. godine, odnosno, da iako je već proteklo više od 5 (pet) godina, ponovo presudi u predmetu - ponovo odluči povodom žalbe podnosioca zahteva izjavljene protiv rešenja [C. br. 725/2015] Osnovnog suda u Prizrenu od 4. decembra 2015. godine.
38. Dana 10. marta 2021. godine, Vrhovni sud je rešenjem [CPP. br. 1/2021]: (i) usvojio kao osnovan predlog tuženih N.B, Sh.B. i A.B. za ponavljanje postupka okončanog rešenjem [Rev. br. 37/2016] Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine; (ii) ukinuo presudu [Rev. br. 37/2016] Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine, u delu I izreke i odbacio kao nedozvoljenu reviziju podnosioca zahteva podnetu protiv rešenja [Ac. br. 3494/2015] Apelacionog suda od 14. oktobra 2015. godine, u delu koji se odnosi na odbacivanje žalbe tužioca izjavljene protiv rešenja [C. br. 725/2015] Osnovnog suda od 15. jula 2015. godine (kojim je tužba vraćena tužiocu radi dopune).
39. U obrazloženju gore navedenog rešenja, Vrhovni sud je, između ostalog, naveo sledeće: *"Tužilac je drugostepenom sudu uložio dve žalbe, prvom žalbom je osporio rešenje C. br. 725/2015 od 03.07.2015. godine (kojim je odbijen zahtev za meru obezbeđenja), dok je drugom žalbom osporio rešenje C. br. 725/29015 od 15.07.2015. godine (kojim je tužiocu vraćena tužba na dopunu). Tužilac nije izjavio žalbu protiv rešenja C. br. 725/29015 od 14.10.2015. godine [naglasak dodat: treba da stoji 04.12.2015. godine] (kojim je tužba tužioca smatrana povučenom)".*
40. Nakon toga, Vrhovni sud je nakon ocene dozvoljenosti revizije podnosioca zahteva u odnosu na deo I izreke rešenja [Rev. br. 37/2016] od 23. februara 2016. godine, na osnovu odredbe člana 221. u vezi sa članom 230. Zakona o parničnom postupku (ZPP), našao da je revizija nedozvoljena. Vrhovni sud je u ovoj odluci obrazložio sledeće:

"Iz spisa predmeta proizilazi da je predmet ove pravne stvari ocena zakonitosti rešenja drugostepenog suda kojim je odbačena žalba tužioca izjavljena protiv

rešenja [C. br. 725/29015] Osnovnog suda u Prizrenu od 15.07.2015. godine, kojim je tužilac pozvan da preinači-dopuni tužbu u njenom subjektivnom smislu.

U odredbi člana 228.1 ZPP-a je predviđeno da stranke mogu podneti reviziju samo protiv pravosnažnog rešenja kojim je okončan drugostepeni sudski postupak.

Rešenjem Apelacionog suda Kosova AC. br. 2141/2016 od 26.7.2016. godine, [poseban naglasak: treba da bude Ac.br. 3494/2015, od 14.10.2015. godine], odbačena je žalba tužioca izjavljena protiv rešenja Osnovnog suda u Prizrenu C. br. 725/29015 od 15.07.2015. godine, kojim se poziva tužilac da preinači-dopuni tužbu u njenom subjektivnom smislu, budući da takva žalba nije dozvoljena iz razloga što protiv rešenja donetih tokom pripreme glavne rasprave, a koja se odnose na vođenje suđenja žalba nije dozvoljena (član 387.2 ZPP-a) i u tom smislu nemamo pravosnažno rešenje u smislu člana 228.1 ZPP-a”.

41. Dana 25. maja 2021. godine, iz spisa predmeta proizilazi službena zabeleška kojom se pojašnjava da je 11. maja 2021. godine, pisarnica Osnovnog suda ovom predmetu dodelila novi broj, odnosno [C. br. 517/2021], dok je nakon analize predmeta od strane postupajućeg sudije i na osnovu presude [CPP. br. 1/2021] Vrhovnog suda od 10. marta 2021. godine, utvrđeno da je iz pisarnice proizašla greška jer mu je pogrešno dodeljen novi broj, pošto je gore navedenim rešenjem Vrhovnog suda ukinuto rešenje [Rev. br. 37/2016] Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine i odbačena, kao nedozvoljena, revizija podnosioca zahteva.

Navodi podnosioca zahteva

42. Podnosilac zahteva navodi da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članom 31. Ustava.
43. Podnosilac zahteva smatra da su osporenim rešenjem, na njegovu štetu, povređena tri osnovna pravna načela, ugrađena u temelje pravnog sistema Kosova, ono - po kome je sud, pre nego što donese odluku, dužan da saslušati i drugu stranu (načelo *audiatur et altera pars*), ono - po kome se o istoj stvari ne može odlučivati dva puta (načelo *bis in idem*) i ono - po kome se svim sudskim organima zabranjuje da odugovlače, mimoilaze, poriču zahteve pojedinaca koje im oni podnose (načelo po kome je zabranjeno odbijanje odlučivanja, odbijanje suđenja - zabrana *deni de justice*).
44. Osporeno rešenje je, prema navodima podnosioca zahteva, doneto brzo, za veoma kratko vreme (u roku od samo 15 dana od dana podnošenja predloga za ponavljanje postupka tuženih) i bez razmatranja odgovora tužioca.
45. U nastavku, podnosilac zahteva navodi da je Vrhovni sud o istoj stvari, o reviziji tužioca, odlučio dva puta. Prema njegovim rečima, prvi put, pre 5 (pet) godina, rešenjem [Rev. br. 37/2016] Vrhovni sud uvažava reviziju. I drugi put, rešenjem [CPP. br. 1/2021], posle 5 (pet) godina, Vrhovni sud je odlučio da odbaci reviziju, dok pravosnažno rešenje [Rev. br. 37/2016] od 23. februara 2016. godine, ukida (dakle – ne poništava ga).
46. Podnosilac zahteva takođe navodi da je osporenim rešenjem zatvoren svaki procesni put da "neko", pa i sam prvostepeni sud, koji je nadležan, procesuirati i odlučuje po predlogu tužioca za određivanje mere obezbeđenja tužbenog zahteva, podnetog Osnovnom sudu, dana 8. maja 2019. godine. Prema tome, kako navodi podnosilac zahteva, Vrhovni sud je prekršio načelo po kojem je zabranjeno odbijanje pružanja zaštite, zabranjeno uskraćivanje prava bilo kome da se njegov slučaj iznet pred sudom poriče, odnosno – zabranjuje se postupanje *deni de justice*.

47. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: (1) podnosilac zahteva smatra razumnom, zakonitom i u funkciji zaštite njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje odluku Ustavnog suda, kojom se osporeno rešenje - poništava; (2) međutim, podnosilac zahteva smatra da bi jedina adekvatna, razumna, zakonita i u funkciji zaštite njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje bila ona odluka Ustavnog suda, prema kojoj bi se presudom poništilo osporeno rešenje i preinačilo rešenje [Rev. br. 37/2016] Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine, tako što bi se *usvojila* kao osnovana revizija podnosioca zahteva, a rešenje [AC. br. 3494/20 15] Apelacionog suda od 14. oktobra 2015. godine, rešenje [C. br. 725/2015] Osnovnog suda od 15. jula 2015. godine i rešenje [C. br. 725/2015] Osnovnog suda od 4. decembra 2015. godine, *ukinulo* i predmet vratio prvostepenom sudu-Osnovnom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje.
48. Podnosilac zahteva na kraju takođe traži da se njegov identitet ne objavljuje jer je u porodičnom srodstvu sa zainteresovanim stranama, odnosno on je njihov unuk i bratanac (tužena N.B. je baka, a Sh.B. i A.B. su stričevi podnosioca zahteva).

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

- 1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
 - 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
 - 3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštititi privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.*
- [...]

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

- 1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.*
- [...]

Zakon br. 03/L-006 o parničnom postupku

Član 99.

99.2 Predstavke trebaju da budu razumljive, i da sadrže sve što je potrebno i omogućava postupanje prema njima. One trebaju posebno da sadrže: ime suda, ime i prezime (naziv pravnog lica) stranke, njihovih zakonskih zastupnika ili ovlašćenih ako ih imaju, predmet spora, sadržaj izjave i potpis podnosioca predstavke.

Član 102.

102.1 Kada predstavka nije shvatljiva i kompletna kao što se to zahteva u članu 99.stav 2, sud poziva lice koje je uputilo predstavku, da istu koriguje ili dopuni. U takvom slučaju sud daje uputstva i određuje rok od tri dana korigovanje i dopunu predstavke.

Konačna presuda

Član 166.

166.1 Presuda koje se ne može pobiti putem žalbe postaje konačna onoliko koliko je njome odlučeno o tužbenom zahtevu ili protiv tužbe.

166.2 Sud se tokom celog postupka o stvari brine prema službenoj dužosti da možda nije suđeno o tužbom iniciranom pitanju, i ako konstatuje da je postupak iniciran zahtevom o kome postoji konačna odluka tužba treba da se odbaci kao nedozvoljiva.

102.3 Smatraće se da je predstavka povučena ako se ne vrati sudu u određenom roku, a ako se vrati bez korigovanja, odnosno bez dopunjavanja, predstavka će se odbaciti.

Član 196.

Žalbu, nepotpunu ili nedopuštenu, drugostepeni sud odbacuje rešenjem, ako to nije uradio prvostepeni sud (član 186).

Član 209.

Odlučujući o posebnoj žalbi, drugostepeni sud može:

a) da odbaci posebnu žalbu kao ne blagovremenu, nepotpunu, ili ne dozvoljivu;

Član 218.

Reviziju podnetu nakon isteka zakonskog roka, ili nepotpunu, putem rešenja odbacuje prvostepeni sud bez vođenja sudskog ročišta.

Član 221.

Zakasnelu, nepotpunu i nedozvoljivu reviziju rešenjem odbacuje revizioni sud, ukoliko jednu takvu stvar nije učinio prvostepeni sud u okviru njenih ovlašćenja (član 218 ovog zakona).

Član 228.

228.1 Stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv rešenja drugostepenog suda sa kojim se žalba podneta protiv konačne odluke odbacuje, odnosno sa čime se potvrđuje prvostepeno rešenje o odbacivanju podnete revizije protiv konačne odluke.

228.2 Revizija se dozvoljiva i protiv rešenja drugostepenog suda kojim je odlučeno o predlogu za obnovu procesa.

Član 230.

U postupku o reviziji protiv rešenja se na adekvatan način primenjuju odredbe ovog zakona o reviziji protiv presude.

Član 232.

Postupak okončan pravosnažnom odlukom se može obnoviti na predlog stranke:

a) ukoliko stranki sa nezakonitim delovanjem, a posebno u slučaju nepozivanja na ročište njoj nije data mogućnost da učestvuje na razmatranju glavne stvari;

b) ukoliko je kao tužioc ili tuženi učestvovalo u končanom postupku lice koje ne može da bude stranka u parnici , ili ukoliko stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice , ili ukoliko lice sa proceduralnom nesposobnošću nije zastupao njen zakonski zastupnik , ili ukoliko zakonski zastupnik odnosno zastupnik sa punomoćjem stranke nije imao potrebno ovlašćenje za gonjenje stvari na sudu ili vršenje određenih proceduralni radnji, ukoliko gonjenje stvari na sudu ili vršenje određenih proceduralnih radnji nije kasnije dozvoljeno od stranke;

c) ukoliko je konačna odluka suda zasnovana na lažnim izjavama svedoka ili veštaka ili u dokumentu koji je falsifikovan ili u kome je utvrđena netačna činjenica;

d) ukoliko je konačna pravosnažna odluka je posledica krivičnog dela sudije, zakonskog zastupnika ili zastupnika sa punomoćjem stranke, protivničke stranke ili trećeg lica;

e) koliko stranka dobije mogućnost korišćenja pravosnažne odluke suda , koja je prvenstveno doneta u postupku vođenom između istih stranki za isti tužbeni zahtev;

f) ukoliko je konačna pravosnažna odluka bazirana na jednu drugu sudsku odluku , ili na odluku nekog drugog organa, a ta odluka je pravosnažno izmenjena ili poništena;

g) ukoliko stranka sazna nove činjenice ili pronade nove dokaze i dobije mogućnost da koristi njih, po kojoj osnovi, bi se mogla doneti povoljnija konačna odluka, ukoliko bi se takve činjenice i dokazi koristili u prethodnom postupku.

Član 233.

233.1 Iz razloga navedenih u članu 232 tačka a) i b) ovog zakona ne može se tražiti obnova procesa ukoliko su se oni neuspešno koristili u prethodnom postupku.

233.2 Iz navedenih razloga u članu 232 tačka g) ovog zakona obnova postupka se može tražiti samo ukoliko stranka nije mogla bez svoje greške da podnese ove okolnosti pre nego što je okončan prethodni postupak konačnom pravosudnom odlukom

Član 237.

237.1 Predlog za ponavljanje postupka podnet nakon isteka zakonskog ili ne dozvoljenog roka, odbacuje prvostepeni sud putem rešenja bez vođenja sudske rasprave.

237.2 Ukoliko prvostepeni sud ne odbaci predlog , jedan njegov primerak upućuje protivničkoj stranci koja ima pravo da u roku od petnaest (15) dana podnese odgovor u vezi sa tim.

Član 238.

Nakon što pristigne odgovor u vezi sa predlogom , ili nakon što istekne rok za odgovor, sud predlog zajedno sa odgovorom na to, ukoliko je podnet, sa svim dopisima o predmetu dostavlja drugostepenom sudu u roku od osam dana.

Član 310.

310.5 Protiv rešenja o privremenoj meri nije dozvoljena žalba.

Član 387.

387.2 Protiv rešenja donesenih tokom pripremanja glavnog pretresa koja se odnose na vođenje suđenja nije dozvoljena žalba.

Ocena prihvatljivosti zahteva

49. Sud prvo ocenjuje da je isti ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovníkom.
50. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

51. U nastavku, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Zakonom. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47.

(Individualni zahtevi)

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48.

(Tačnost podneska)

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

Član 49.
(Rokovi)

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...".

52. Što se tiče ispunjenosti ovih kriterijuma, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena stranka, koja osporava akt organa javne vlasti, odnosno Presudu [CPP.br.1/2021] od 10. marta 2021. godine, Vrhovnog Sud i iscrpeo je sva zakonom utvrđena pravna sredstva. Podnosilac zahteva je takođe razjasnio osnovna prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređena, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo zahtev u skladu sa rokovima iz člana 49. Zakona.
53. Pored toga, Sud ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti utvrđene u stavu (2) pravila 34 (Kriterijumi prihvatljivosti) Poslovnika o radu br.01/2023. Pravilo 34 (2) Poslovnika o radu utvrđuje kriterijume na osnovu kojih Sud može razmotriti zahtev, uključujući kriterijum da zahtev nije očigledno neosnovan. Pravilo 34 (2) izričito kaže da:

Pravilo 34.

Kriterijum o prihvatljivosti

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju.

54. Na kraju i nakon razmatranja ustavne žalbe podnosioca zahteva, Sud smatra da se zahtev ne može smatrati kao očigledno neosnovan, kao što se predviđa stavom (2) pravila 34. Poslovnika o radu (vidi takođe predmet ESLJP-a: [Alimućaj protiv Albanije](#), zahtev br. 20134/05, presuda od 9. jula 2012. godine, stav 144, kao i slično vidi predmet Suda [KI27/20](#), podnosilac *Levizja VETEVENDOSJE!*, presuda od 22. jula 2020, stav 43).
55. Sud takođe utvrđuje zahtev podnosioca ispunjava uslove prihvatljivosti propisane u stavu (1) pravila 34. Poslovnika o radu. Isti se ne može proglasiti neprihvatljivim na osnovu kriterijuma utvrđenih stavom (3) pravila 34 Poslovnika o radu. Shodno tome, zahtev podnosiocaje prihvatljiv za razmatranje merituma.

Meritum zahteva

56. Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanog u ovom zahtevu i odgovarajuće navode podnosioca zahteva, pri čijoj će oceni Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, obavezan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
57. U tom smislu, Sud pre svega podseća da se okolnosti konkretnog slučaja odnose na predmet u kojem je podnosilac zahteva podneo tužbu za utvrđenje prava svojine i određivanje mere obezbeđenja, kojom je tražio da se N.B., Sh.B. i A.B. zabrani da otuđe ili opterete sporni objekat nekim drugim imovinskim pravom u korist nekog trećeg lica do konačnog rešavanja ovog spora pravosnažnom presudom. Osnovni sud je rešenjem od 3. jula 2015. godine, odbio kao potpuno neosnovan predlog podnosioca zahteva za određivanje privremene mere obezbeđenja. Nakon zahteva Osnovnog suda od 15. jula 2015. godine, upućenog podnosiocu zahteva da preinači tužbu u njenom subjektivnom

smislu, odnosno da uredi pasivnu legitimaciju tužbe, dana 4. decembra 2015. godine, Osnovni sud je odlučio da je tužba podnosioca zahteva povučena jer isti nije podneo traženu dopunu. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva nije izjavio žalbu protiv rešenja od 4. decembra 2015. godine, kojim je njegova tužba smatrana povučenom. Dakle, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv rešenja od 3. jula 2015. godine (kojim je odbijen predlog za određivanje privremene mere obezbeđenja) i rešenja od 15. jula 2015. godine (kojim je od njega traženo da preinači tužbu u smislu njene pasivne legitimacije). Apelacioni sud je odbacio kao nedozvoljene žalbe podnosioca zahteva protiv rešenja od 3. jula 2015. godine i rešenja od 15. jula 2015. godine. Nakon toga je Vrhovni sud, dana 23. februara 2016. godine, usvojio kao osnovan zahtev za reviziju podnosioca zahteva, dok se rešenje Apelacionog suda u delu koji se odnosi na odbacivanje žalbe tužioca izjavljene protiv rešenja Osnovnog suda od 4. decembra 2015. godine (kojim je tužba tužioca smatrana povučenom) *ukida* i predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje. Zainteresovane strane N.B, Sh.B. i A.B. podnele su predlog za ponavljanje postupka protiv rešenja Vrhovnog suda jer podnosilac zahteva navodno nije izjavio žalbu protiv rešenja Osnovnog suda od 4. decembra 2015. godine (kojim se tužba tužioca smatra povučenom), tako da je Vrhovni sud pogrešno pod tačkom I izreke pogrešno ukinuo rešenje Apelacionog suda i vratio predmet istom sudu na ponovno suđenje. Vrhovni sud je usvojio kao osnovan predlog zainteresovanih strana za ponavljanje postupka okončanog rešenjem Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine, i ukinuo presudu Vrhovnog suda od 23. februara 2016. godine, u delu I izreke, te *odbacio*, kao nedozvoljenu reviziju podnosioca zahteva podnetu protiv rešenja Apelacionog suda, u delu koji se odnosi na odbacivanje žalbe tužioca izjavljene protiv rešenja [C. br.725/2015] Osnovnog suda od 15. jula 2015. godine (kojim je tužiocu vraćena tužba na dopunu).

58. Podnosilac zahteva pred Sudom osporava nalaze redovnih sudova, navodeći povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao rezultat (I) povrede načela *res judicata*, kao i (II) povrede načela jednakosti oružja i načela kontradiktornosti.
59. Shodno tome, Sud će u nastavku gore istaknute navode podnosioca zahteva razmotriti u svetlu procesnih garancija zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, koje su protumačene sudskom praksom ESLJP-a, u skladu sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

Povodom navoda o povredi načela res judicata

60. Sud prvobitno primećuje da je 2016. godine, odnosno u trenutku kada je Vrhovni sud odlukom [Rev. br. 37/2016] usvojio reviziju podnosioca kao osnovanu, isti je poništio rešenje [AC.br.3494/2015] od 14. oktobra 2015. godine Apelacionog suda u delu koji se odnosi na odbacivanje tužbe podnosioca kao nedozvoljene, podnete protiv rešenja [C.br.725/2015] od 4. decembra 2015. godine Osnovnog suda (kojom se tužba podnosioca smatrala povučenom) i predmet je vraćen drugostepenom sudu na ponovno suđenje. Shodno tome, **u ovom trenutku ova odluka nije dostigla status res judicata jer je predmet vraćen na ponovno suđenje i čekala je odluku Apelacionog suda.**
61. Dakle, dok je od 2016. godine predmet vraćen Apelacionom sudu na ponovno suđenje, u međuvremenu 2021. godine, Vrhovni sud je osporenom odlukom odobrio zahtev za ponavljanje postupka koji su podnela zainteresovana lica. i istovremeno ukinuo svoje rešenje [Rev. br. 37/2016] od 23. februara 2016. godine, kojim je predmet vratio Apelacionom sudu, samo u delu koji se odnosi na odbijanje žalbe podnosioca zahteva, izjavljenu protiv Rešenja, [C.br.725/2015] od 4. decembra 2015. godine Osnovnog suda (kojom se tužba podnosioca smatrala povučenom). Štaviše, osim što je dozvolio zahtev

za ponavljanje postupka, Vrhovni sud je odbacio kao nedozvoljen zahtev za reviziju podnosioca zahteva podnet protiv rešenja [Ac.br. 3494/2015] od 14. oktobra 2015. godine, Apelacionog suda Kosova, u delu koji se odnosi na odbijanje tužbe tužioca izjavljene protiv rešenja [C.br.725/2015] od 15. jula 2015. Osnovnog suda (kojim podnosiocu zahteva je vraćena tužba za dopunu).

62. Prema oceni Suda, Vrhovni sud je osporenom odlukom vratio predmet na ponovno suđenje Apelacionom sudu, a od ovog drugostepenog suda se očekuje nova odluka. Dakle, Vrhovni sud je ocenio da je predmetna stvar ovog predmeta ocena zakonitosti Rešenja [Ac.br. 3494/15] od 14. oktobra 2015. godine, Apelacionog suda, kojim je odbijena žalba podnosioca na rešenje Osnovnog suda u Prizrenu, [C.br. 725/2015] od 15. jula 2015. godine, kojim je podnosilac zahteva pozvan da ispravi-dopuni tužbu u subjektivnom smislu, smatra se da ni ovo rešenje nije pravosnažno, čime je okončan sudski postupak u drugom stepenu. Dakle, **dok se očekivalo da će Apelacioni sud ponovo presuđivati predmet, predmet u ovom trenutku nije dostigao status *res judicata*.**
63. Shodno tome, vraćanje predmeta na ponovno suđenje u Apelacionom sudu odlukom Vrhovnog suda [Rev. br. 37/2016], sastoji se u onome što je već sprečeno da rešenje Apelacionog suda [AC.br.3494/2015] od 14. oktobra 2015. godine postane pravosnažno. Dakle, dok se očekivalo da će Apelacioni sud ponovo presuđuje slučaj, predmet nije dostigao status *res judicata*.
64. Konačno, Sud smatra da je ovaj navod podnosioca zahteva u vezi sa povredom načela *res judicata* očigledno neosnovana na ustavnim osnovama, stoga, ovaj deo zahteva treba da se proglašeni neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava i pravilom 39 (2) Poslovnika.

II. Povodom navoda o povredi načela kontradiktornosti i jednakosti oružja u postupku

65. Sud, na početku, podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je osporeno rešenje doneto brzo, za veoma kratko vreme (u roku od samo 15 dana od dana podnošenja predloga tuženih) i bez razmatranja njegovog odgovora. Dakle, podnosilac zahteva tvrdi da sve dok mu je predlog za ponavljanje postupka dostavljen 25. januara 2021. godine, on navodi da je 13. marta 2021. godine podneo Vrhovnom sudu dopis pod naslovom „Odgovor tužioca – protiv-predlagača“ sa predlogom da se odbije predlog zainteresovanih lica: N.B, Sh.B i A.B.
66. Shodno tome, u svetlu navoda podnosioca zahteva, Sud će izložiti opšta načela razvijena u sudskoj praksi ESLJP-a u pogledu načela kontradiktornosti i jednakosti oružja.
 - a. **Opšta načela prema sudskoj praksi Suda i ESLJP-a u pogledu načela kontradiktornosti i jednakosti oružja**
67. Sud najpre naglašava da pravično suđenje uključuje i pravo na suđenje u skladu sa “načelom kontradiktornosti”, koje načelo je povezano sa načelom “jednakosti oružja” (vidi predmet ESLJP-a [Regner protiv Češke Republike](#), br. 35289/11, presuda iz 2017. godine, stav 146). U tom kontekstu, došlo je do značajnog razvoja u sudskoj praksi ESLJP-a, posebno u pogledu važnosti koja se pridaje utisku i povećane osetljivosti javnosti za valjano sprovođenje pravde (vidi predmet [Borgers protiv Belgije](#), br. 12005/86, presuda od 30. oktobra 1991. godine, stav 24).

68. Pravo na kontradiktorni postupak u načelu znači mogućnost stranaka, kako u parničnom, tako i u krivičnom postupku, da budu upoznate sa svim izvedenim dokazima ili podnetim zapažanjima i da se izjasne o njima, čak i kada je reč o zapažanjima nezavisnog pripadnika nacionalne pravne službe, kako bi mogle da utiču na odluku suda (vidi predmete ESLJP-a: *Kress protiv Francuske*, br. 39594/98, presuda od 7. juna 2001. godine, stav 74; *Ruiz-Mateos protiv Španije*, br. 12952/87, presuda od 23. juna 1993. godine, stav 63; *McMichael protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 16424/90, presuda od 24. februara 1995. godine, stav 80; *Vermeulen protiv Belgije*, br. 19075/91, presuda od 20. februara 1996. godine, stav 33; *Lobo Machado protiv Portugalije*, br. 15764/89, presuda od 20. februara 1996. godine, stav 31). Taj zahtev takođe može da se primeni i pred Ustavnim sudom (vidi predmet ESLJP-a: *Milatová i drugi protiv Češke Republike*, br. 61811/00, presuda od 21. juna 2005. godine, stavovi 63-66; *Gaspari protiv Slovenije*, br. 21055/03, presuda od 21. juna 2009. godine, stav 53).
69. Pravo na kontradiktorni postupak mora biti ostvarljivo u zadovoljavajućim uslovima: stranka u postupku mora imati mogućnost da se upozna sa dokazima koji su pred sudom, kao i da se izjasni o tome da li postoje dokazi, kakav je njihov sadržaj, da li su autentični i u primerenoj formi i u primerenom trenutku (vidi predmete ESLJP-a: *Krčmář i drugi protiv Češke Republike*, 35376/97, presuda od 3. marta 2000. godine, stav 42; *Immeubles Groupe Kossier protiv Francuske*, br. 38748/97, presuda od 21. marta 2002. godine, stav 26) i ako je neophodno, čak i tako što će se odgoditi postupak (vidi predmet ESLJP-a: *Yvon protiv Francuske*, br. 44962/98, presuda od 24. aprila 2003. godine, stav 39).
70. Sam sud mora da poštuje načelo kontradiktornosti, na primer ako odlučuje o predmetu pozivajući se na osnov ili na primedbu koju je izneo na sopstvenu inicijativu (vidi predmete ESLJP-a: *Čepek protiv Češke Republike*, br. 9815/10, presuda od 5. septembra 2013. godine, stav 45, i uporedi to sa *Cliniques des Acacias i drugi protiv Francuske*, br. 65399/01, 65406/01, 65405/01 i 65407/01, presuda od 13. oktobra 2005. godine, stav 38, i sa *Andreti drugi protiv Francuske*, br. 1956/02, odluka od 25. maja 2004. godine; u ovom predmetu, Kasacioni sud je obavestio stranke da je predviđen novi osnov, a podnosioci žalbe su imali mogućnost da odgovore pre nego što je Kasacioni sud izrekao odluku).
71. Ograničenje: pravo na kontradiktorni postupak nije apsolutno pravo i njegov obim se može razlikovati zavisno od konkretnih karakteristika predmeta o kome je reč (vidi predmet ESLJP-a: *Hudáková i drugi protiv Slovačke*, br. 23083/05, presuda od 27. aprila 2010. godine, stavovi 26-27), podložno je razmatranju suda poslednje instance (vidi predmet ESLJP-a: *Regner protiv Češke Republike*, gore citiran, stavovi 146-147). U poslednje pomenutom predmetu, ESLJP je istakao da se postupci moraju posmatrati kao celina i da je svako ograničenje načela kontradiktornosti i jednakosti oružja moglo biti u dovoljnoj meri uravnoteženo drugim procesnim merama zaštite (stavovi 151-161).

b. Primena ovih načela na slučaj podnosioca zahteva

72. Sud, pre svega, podseća da je navod podnosioca zahteva o povredi načela kontradiktornosti povezan sa tim da je osporeno rešenje doneto brzo, za veoma kratko vreme (pre isteka roka od 15 dana od dana podnošenja predloga za ponavljanje postupka zainteresovanih strana) i bez razmatranja njegovog odgovora koji je podnet preko pošte.
73. U tom smislu, na osnovu spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva, dana 25. februara 2021. godine, obavestjen o zahtevu za ponavljanje postupka koji su podnele

zainteresovane strane N.B, Sh.B. i A.B. S tim u vezi, Vrhovni sud je u svom rešenju [CPP. br. 1/2021] od 10. marta 2021. godine, naveo sledeće:

Predlog za ponavljanje postupka poslat je punomoćniku tužioca, advokatu Habibu Hashaniju, dana 25.02.2021. godine, a u spisima predmeta nema dokaza da je isti dostavio odgovor na predlog tuženih za ponavljanje postupka.

74. S druge strane, na osnovu spisa predmeta, i podnosilac zahteva navodi da je 25. februara 2021. godine primio zahtev za ponavljanje postupka koji su podnele zainteresovane strane N.B, Sh.B. i A.B. Takođe, podnosilac zahteva navodi da je odgovor na predlog zainteresovanih strana za ponavljanje postupka isti poslao 13. marta 2021. godine od momenta prijema ovog zahteva.
75. Prema tome, Sud primećuje da je Vrhovni sud odlučio 10. marta 2021. godine (odnosno pre nego što je istekao propisani rok od 15 dana, kojim se podnosiocu zahteva omogućava davanje odgovora), ali je podnosilac zahteva dostavio svoj odgovor na predlog za ponavljanje postupka nakon isteka roka od 15 dana, utvrđenim članom 237. Zakona o parničnom postupku.
76. U vezi sa okolnostima konkretnog slučaja, Sud podseća da je rešenjem [CPP. br. 1/2021] od 10. marta 2021. godine Vrhovnog suda naglašeno kao što sledi:

“Predlog za ponavljanje postupka poslat punomoćniku tužioca, advokatu Habibu Hashaniju, dana 25.02.2021. godine, a u spisima predmeta nema dokaza da je isti dostavio odgovor na predlog tuženih za ponavljanje postupka”.

77. U nastavku, Sud stavlja naglasak na (i) stav 2 člana 237; i (ii) član 238. Zakona o parničnom postupku, koji predviđaju:

237.2 Ukoliko prvostepeni sud ne odbaci predlog , jedan njegov primerak upućuje protivničkoj stranci koja ima pravo da u roku od petnaest (15) dana podnese odgovor u vezi sa tim.

Član 238.

Nakon što pristigne odgovor u vezi sa predlogom , ili nakon što istekne rok za odgovor, sud predlog zajedno sa odgovorom na to, ukoliko je podnet, sa svim dopisima o predmetu dostavlja drugostepenom sudu u roku od osam dana.

78. U tom smislu, Sud najpre podseća da je navod podnosioca zahteva o povredi načela jednakosti oružja i kontradiktornosti povezan sa tim da je osporeno rešenje doneto (pre isteka roka od 15 dana od dana podnošenja predloga za ponavljanje postupka zainteresovanih strana) i bez razmatranja njegovog odgovora za koji tvrdi da je dostavio u Vrhovnom sudu.
79. Sud podseća da su ESLJP i Sud u svojim sudskim praksama istakli da načelo „jednakosti oružja“ zahteva „pravičnu ravnotežu među stranama“ gde svakoj strani treba dati razumnu mogućnost da predstavi svoj slučaj pod uslovima koji ga ne stavljaju u značajno nejednak položaj *vis-a-vis* suprotne strane. U tom smislu, Sud smatra da Vrhovni sud nije uspeo da garantuje primenu načela jednakosti oružja i načela kontradiktornog postupka, jer je podnosilac zahteva doveden u znatno nepovoljniji položaj *vis-a-vis* tuženih, odnosno zainteresovanih strana, N.B, Sh.B, i A.B, i samim tim, lišen mogućnosti da se stvarno i sustinski suoči sa argumentima i tvrdnjama koje je iznela zainteresovana strana, kao suprotna strana u postupku.

80. Prema ustavnom sistemu Republike Kosovo, EKLJP-u, sudskoj praksi ESLJP-a i zakonodavstvu EU-a, jedan od suštinskih zahteva prava na pravično suđenje je 'jednakost oružja' među stranama. U tom smislu, jednakost oružja se sastoji u obezbeđivanju da svaka strana ima razumnu priliku da iznese svoj slučaj pod uslovima koji ne dovode u nepovoljan položaj nijednu stranu. Sud ističe da se svaka žalba u vezi sa nedostatkom jednakosti oružja razmatra u svetlu člana 31. Ustava i člana 6. (1) EKLJP-a, jer je princip jednakosti oružja samo jedna od karakteristika šireg koncepta pravičnog suđenja, što takođe uključuje osnovno pravo da sudski postupak uključuje i princip kontradiktornosti (vidi predmet ESLJP: [Ruiz Mateos protiv Španije](#), br. 12952/87, presuda od 23. juna 1993. godine, stav 63).
81. Čak i praksa Suda pravde Evropske unije (u daljem tekstu: SPEU) na sličan način utvrđuje da princip jednakosti oružja, koji proizilazi iz samog koncepta pravičnog suđenja, znači da svakoj strani mora da mu se pruži razumna prilika da iznese svoj/njen slučaj, uključujući svoje svedočenje pod uslovima koji ga/nju ne stavljaju u značajno nepovoljan položaj u odnosu na njegovog/njenog protivnika (vidi predmete SPEU: spojeni predmeti C-514/07 P, C-528/07 P i C-532/07 P, [Švedska i drugi protiv API i Komisije](#) [2010] ECR I-8533, stav 88, i C-199/11, [Europese Gemeenschap protiv Otis NV i drugi](#), presuda od 6. novembra 2012. stav 71).
82. Pravo na kontradiktorni postupak u načelu znači mogućnost stranaka, kako u parničnom, tako i u krivičnom postupku, da budu upoznate sa svim izvedenim dokazima ili podnetim podnescima i da se izjasne o njima, čak i kada je reč o podnescima nezavisnog pripadnika nacionalne pravne službe, kako bi mogle da utiču na odluku suda. Stoga, Sud smatra da obaveza obaveštavanja suprotne strane od strane sudova o primeni pravnih sredstava protiv njih nije sama sebi cilj. Ova obaveza je neophodan proceduralni korak kako bi se stranama omogućilo ravnopravno postupanje, mogućnost osporavanja tvrdnji i argumenata suprotne strane i efikasno iznošenje njihovih slučajeva (vidi slučajeve Suda [KI82/21](#), podnosilac *Opština Đakovica*, presuda od 30. septembra 2021. godine, stav 97; [KI193/19](#), podnosilac *Salih Mekaj*, presuda od 31. decembra 2020. godine, stav 59).
83. Stoga, Sud smatra da sve dok je Vrhovni sud obavestio podnosioca o zahtevu za ponavljanje postupka, koji su podnele zainteresovana strane N.B., Sh. B i A.B, kao i odlučivanje od strane Vrhovnog suda 10. marta 2021. godine, pre isteka određenog roka od 15 dana, predstavlja povredu načela kontradiktornosti i jednakosti oružja koje se garantuju članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 stav 1 EKLJP (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda [KI209/19](#), podnosilac *Memli Krasniqi*, presuda od 26. novembra 2020, stav 57).
84. Sledstveno, Sud smatra da ovaj propust Vrhovnog suda predstavlja nepremostivi proceduralni nedostatak, jer je podnosiocu zahteva uskraćeno pravo na pravično suđenje, koje je zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP-a. Prema tome, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. stav 1. EKLJP-a.
85. S druge strane, Sud takođe uzima u obzir da podnosilac navodi da je odgovor na predlog zainteresovanih lica za ponavljanje postupka prosledio 13. marta 2021. godine, odnosno 16. dana od prijema ovog zahteva.
86. Shodno tome, uzimajući u obzir proceduralne propuste od strane podnosioca zahteva, Sud smatra da se rezultat za podnosioca zahteva ne bi promenio čak i ako bi Sud vratio predmet na ponovno suđenje. Dakle, u konkretnom slučaju povreda je deklarativne prirode i ovom presudom se ne prejudiciraju navodi podnosioca zahteva za pravo na imovinu i nasleđe.

Zahtev za neobjavljivanje identiteta podnosioca zahteva

87. Sud primećuje da je podnosilac zahteva tražio da se njegov identitet ne objavljuje u postupku pred ovim Sudom iz razloga što je u porodičnom srodstvu sa zainteresovanim stranama, odnosno on je njihov unuk i bratanac (tužena N.B. je baka, a Sh.B i A.B. stričevi podnosioca zahteva).
88. S tim u vezi, Sud se poziva na pravilo 24 (1) Poslovnika, koje propisuje:
- “(1) U bilo koje vreme u toku postupka razmatranja individualnog zahteva iz stava 7. člana 113. Ustava pa do objavljivanja konacne odluke, stranke mogu traziti da se njihov identitet ne objavljuje javno. Zahtev mora biti obrazlozen.”*
89. U vezi sa ovim zahtevom, Sud smatra da obrazloženje koje je podnosilac zahteva izneo za neobjavljivanje identiteta, koji se poziva na njegovo porodično srodstvo sa zainteresovanim stranama, ne predstavlja dovoljan osnov koji bi opravdao usvajanje njegovog zahteva za neobjavljivanje njegovog identiteta (vidi, slično tome, slučajeve Suda: [KI111/20](#), sa podnosiocem *Elez Elezi*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. decembra 2020. godine; [KI74/17](#), podnosilac *Lorenc Kolgjeraj*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. decembra 2017. godine, stav 32).
90. Stoga, na osnovu napred navedenog, Sud je odlučio da odbije zahtev podnosioca zahteva za neobjavljivanje identiteta.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. Zakona i pravilima 24 (2) i 48 (1) (a) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 27. jula 2023. godine, većinom glasova:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, sa sedam (7) glasova za i jednim (1) glasom protiv, zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, sa sedam (7) glasova za i jednim (1) glasom protiv, da Odluka [CPP.br. 1/2021] od 10. marta 2021. godine Vrhovnog suda Kosova nije u saglasnosti sa stavom 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA ODBIJA, jednoglasno, zahtev za neotkrivanje identiteta;
- IV. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa stavom 4 člana 20. Zakona, da objavi istu u Službenom listu;
- V. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Selvetë Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani